

Дівчина, яка увійшла до лісу

Святкування купальської ночі лише починається, коли Ліска Радост вирушає із села. Її очі повні сліз, коли вона востаннє озирається. Порив вітру розвіває хустку, погрожуючи віддати її на поталу світлу ліхтаря. Сьогодні вночі, на свято літнього сонцестояння, заведено влаштовувати гуляння під яскравим літнім місяцем. Цієї ночі незаміжні дівчата плетуть вінки з польових квітів — і пускають по річці, щоб місцеві хлопці ловили їх. Цієї ночі співають народних пісень під тріскотіння жвавого полум'я вогнища, а селяни просять у бога родючих полів, худоби та дружин. Але найголовніше — цієї ночі, за легендою, розцвітає квітка папороті.

І якщо легенди правдиві, то саме цієї ночі Ліска знайде її. Візьме її в руки, загадає бажання і спокутує свої гріхи.

Вона ступає вглиб темряви, пробираючись через пшеничні поля, що розкинулися вздовж пагорбів і огортають село з усіх боків. Опівдні сонце перетворить стебла пшениці на золото, але зараз вони зловісно шелестять по квітчастій спідниці Ліски, схиляючись колосками до землі, наче грішники у каятті.

Вона підіймає ліхтар вище, але його світло — мізерна іскорка, пародія купальського вогнища, язика яко-го витанцьовують удалині, вимальовуючи солом'яні стріхи Стодоли на полотні ночі.

Стодола. Рідний дім. Дім, якого вона більше ніколи не побачить, якщо сьогодні не вдасться здійснити задуманого. Дівчина знає, які чутки переказують одне одному селяни: що вона відьма, що вона така ж лиха, як і чорна магія, яку криє в собі ліс духів. Вона майже усміхається від іронічності ситуації: у тій проклятій місцині, що зветься Дріадою, за легендою, цвіте квітка папороті. Її єдиний шанс на порятунок.

Над головою сходить місяць — велике сріблясте око широко розплющене і пильне. Місяць підштовхує Ліску вперед, розпалює в її грудях полум'я наполегливості. У всіх легендах квітка папороті розцвітає лише до сходу сонця — не можна гаяти жодної миті.

Її шлях пролягає повз сільськогосподарські угіддя і простягається до пагорбів, усіяних примарно-білими березами та жорсткою травою, в якій причаївся оркестр цвіркунів. Намагаючись підбадьоритися, дівчина починає наспівувати народну пісню про дівчину, двох женихів і горобину. Цвіркуни задають ритм, чутно мелодійний шепіт вітерцю і поступово вона переконує себе, що не боїться.

Аж поки в полі зору з'являється ліс духів.

Вона вже бачила Дріаду — кожна дитина зі Стодоли бачила. Сюди її приводила пустотлива цікавість, притаманна лише дитині. Скільки разів вона стояла на цьому місці з Марисенькою, коли вони дражнили одна одну, що подрузі не стане духу підкрастися ближче до лісу? Дедалі ближче, ближче,

і ближче, аж поки гарчання чи шурхіт з глибин лісу не змушували їх верещати, і дівчата стрімголов мчали додому. Діти роблять дурниці, аж поки подорослішають і зрозуміють, що це дурниці, поки батько навчить їх плести солом'яні обереги, які є в кожній хаті Стодоли, або поки мати пояснить, чому вона зав'язує їм волосся багряними стрічками. *«Це захист, — скаже вона ніжно і похмуро водночас, — від духів, демонів і зла, яке несе в собі ліс духів.»*

Стоячи так близько до нього, Ліска не може не визнати, що є у цьому лісі якась хвороблива краса: краса квітів на могилах або яструба, що падає на свою здобич. Дерев тут величезні, їхні стовбури товсті, як вежі, а розлогі гілки схожі на пальці старої, що заплуталася в густому, як вата, тумані. Ліска відчуває: тут тхне свіжовикопаною могилою. Суглинок, гнилизна й мертвечина отруюють кожен її вдих.

Десь там росте квітка папороті. Коли вона її знайде, треба обачно загадати бажання, бо вона виконує лише одне. У легендах люди часто загадують погано сформульовані бажання і зустрічають жадливий кінець, припускаючи, що зможуть пройти повз диявольських духів лісу. Принаймні тут прокляття Ліски дає їй перевагу — вона завжди може відчувати духів, чути їх, навіть бачити: домовика біля печі, який скаржиться на брудну підлогу, чи кікімору в сусідній хаті, яка радісно зойкає, коли знаходить пряжу, яку можна сплутати. Але це доброзичливі домашні духи, що розжирили від хліба і солі, вони приязні до людей, які їх прихистили. Ліска сумнівається, що демони Дріади будуть налаштовані так само.

Невже вона справді це зробить? Ще не пізно повернутися назад. *Їй тут не місце.*

Спогад: отець Павло сидить на кухні в тісній хаті родини Радостів. Він молодий священник, його латана-перелатана ряса така ж неохайна, як і борода, а вираз обличчя надто насторожений, аби здаватися співчутливим. Він і мама — єдині люди в Стодолі, які знають про таємницю Ліски. Принаймні так було до позавчорашніх подій.

— Люди починають ставити запитання, Добраво, — каже Павло. — Доказів немає, але ніхто не може знайти іншого пояснення. Найкраще, що ти можеш зробити, це відіслати її, поки вона знову не втратила контроль або поки Правоти не зібрали достатньої кількості однодумців.

Ліска не повинна чути його слів, але все одно слухає, підглядаючи з двору крізь щілину у віконницях. У неї міцно стиснуті зуби, і вона відчуває присмак заліза на язичі. Повітря вологе, небо затягнуте хмарами, а біля її ніг курка розгрібає лапками землю.

— Знаю, отче, знаю. Але куди її можна відправити?

Добрава Радост, мама, сидить навпроти отця Павла, зриває зі стебла листочки м'яти й розкладає, щоб висушити. Своїми суворими манерами й холодними, мов іній, очима вона завжди нагадувала Лісці Скляну гору з казок, неприступну для жодного лицаря. І як та гора, вона і не добра, і не жорстока. Вона просто непохитна — риса, необхідна народній цілительці Стодоли.

— Вона повнолітня, — відповідає отець Павло. — І до того ж вихована, чемна дівчина. Можна було б

видати її заміж, віддати в учениці... а ще краще — в монастир. Бог приймає усіх, і Його присутність убереже її від спокуси нечистої сили.

Добрава зітхає.

— Я про все це думала, отче, але чи справді хороша ідея — відправити її саму? Я боюся того, ким вона може стати без наставництва.

Вона кидає вниз голе стебло м'яти.

— Ох, Богдан знав би, що з нею робити. Лише він знав її по-справжньому.

— Ви вчините правильно, — запевняє її отець Павло. — Це не осуд, а лише пересторога. Заради її власної безпеки і...

І нашої. Останні слова залишилися невимовлені, та Ліска знає, що хотів сказати священник: що вона небезпечна, зіпсована магією, як фруктовий сад шкідниками.

— Я все зміню, — обіцяє вона зорям над головою. — Я все виправлю.

Вона зробить усе, аби довести, що не становить небезпеки, що їй місце у своєму селі серед свого народу. Навіть якщо для цього доведеться довіритися дитячим казочкам.

Вона крокує вперед, далі, ближче, аж поки натрапляє на дерева Дріади. Страх стискає їй горло, але вона ковтає його.

— Убережи мене, Боже, — шепоче вона.

У лісі щось вищить у відповідь. Вітер? Ні, звук занадто уривчастий. Виття. А може, сміх.

Піднявши ліхтар, Ліска Радост дивиться на обрану стежку — лише підтоптаний підлісок між кропивою, що шепоче, та колючими заростями шипшини,

віти якої розчахнулися, наче паща. У мерехтливому світлі ліхтаря все здається міражем, порогом до палацу темряви. Він вичікує. Спостерігає.

Знову лунає сміх, і цього разу вона змушує себе усміхнутися у відповідь. А потім робить крок між дерев.

У нічному лісі — все не те, чим здається.

У безвітряній темряві, відгородженій від світу, дерево — не дерево, а понівечене тіло зі скарлюченими кінцівками; кора — не кора, а гротескне обличчя з потрісканою шкірою; колючий терен унизу — не колючий терен, а лихі кігті, що хапають і рвуть одяг. Кропива жалить відкриті щиколотки Ліски, але біль — ніщо порівняно з поколюванням на потилиці, з пронизливим відчуттям, що за нею стежать.

Ліска виявляє, що боїться менше, ніж мала б. Можливо, тому, що цей ліс, як і вона сама — щось неприродне, щось *інакше*. Самим тільки зовнішнім виглядом вона більше вписується в болотяні хащі, аніж у село: у неї волосся кольору щойно перекопаної землі, оливкова шкіра і щоки, вкриті веснянками, які витягнуло на поверхню сонце. На свято Купала дівчина одягла святкове вбрання: малинову спідницю з візерунками зі світлих квітів і вишитий корсет поверх мереживної білої сорочки, а неслухняні кучері заплела. На шиї у неї висить намисто кольору горобини — святкова прикраса і водночас оберіг від демонів. Воно чіпляється за гілку і з тріском рветься. Як іронічно! Ліска не зупиняється, щоб підібрати намистини.

Ліс густішає. Вдалині спалахують дивні вогники, занадто великі для світлячків. Щось шурхотить у за-

ростях праворуч від Ліски. Вона може заприсягтися, що бачить кривоного *щось*, яке ховається в тумані, але воно виповзає з поля її зору, перш ніж світло ліхтаря встигає його дістати. Наступного разу, коли вона робить крок вперед, щось хрустить під ногами. «Гілка», — каже вона собі. Навіть якщо це більше схоже на кістку.

Вона йде далі. У неї лише один шанс, і відчай суттєво переважає страх. Вона вже уявляє, як повернеться додому до мами й скаже, що їй більше немає про що непокоїтися, що магія Ліски більше не створюватиме їм проблем. У її присутності більше не розбиватиметься глиняний посуд, не спалахуватиме вогонь, до її вікна щоранку не злітатимуться птахи, ніби хочуть розповісти їй таємницю, якої вона не може зрозуміти.

Яким стане її життя, коли їй більше не доведеться опускати голову і вдавати, що катастрофи, які тягнуться за нею по п'ятах, — це просто збіг обставин? Коли їй більше не доведеться стримувати кожну емоцію, щоб вона не викликала її магію?

Вона думала, справді думала, що нарешті тримала все під контролем. До Марисеньки.

Спогад болюче впирається в неї, але вона знову відштовхує його. «Дивися на світло, — нагадує вона собі. — Тоді ти не побачиш тіні позаду». Але вночі в лісі дуже мало світла.

Незабаром Ліска збивається зі стежки. Один неуважний крок — і протоптаної стежки вже не видно, коли дівчина оглядається назад. Лише дерева попереду і дерева позаду, які притискаються дедалі ближче, гілки переплітаються в тісну клітку, а листя б'є по обличчю — холодне і мокре.